

Pravila procedure u ZKPOSBBiH - MostarMUN 2020

*Zajednička/o Komisija/Povjerenstvo za
odbranu i sigurnost/bezbjednost u
Parlamentarnoj skupštini Bosne i
Hercegovine*

Zajednička/o komisija/povjerenstvo za odbranu i sigurnost/bezbjednost u Parlamentarnoj skupštine Bosne i Hercegovine (ZKPOSBBiH)

Pravila procedure

PRAVILO 1: Opća/Opšta pravila

1. Pravila procedure (Pravila) predstavljaju kodeks ponašanja i radni propisi Konferencije se ne mijenjaju. Oni će se smatrati usvojenim na početku Konferencije.
2. Odjeljci I i II Općih/Opštih pravila su u potpunosti primjenjivi u ZKPOSBBiH.
3. Bosanski, hrvatski i srpski su službeni jezici ZKPOSBBiH-a.

PRAVILO 2: Kvorum

1. Kvorum označava minimalni broj predstavnika/ca koji/e trebaju biti prisutni/e kako bi se pokrenula sjednica za debatu.
2. Kvorum se ispunjava kada je na sjednici komisije/povjerenstva prisutna najmanje jedna trećina svih zastupnika.

PRAVILO 3: Debata i govori

1. Tri načina debatiranja mogu biti predstavljeni tokom/tijekom zasjedanja:
 - a. Formalna debata (Opšta/Opća lista govornika)
 - b. Moderirana debata
 - c. Nemoderirana debata
2. Nakon utvrđivanja dnevnog reda, glavna lista govornika/ca je otvorena - ili po diskreciji predsjedavajućih ili predstavnika/ca koji/e predlažu Prijedlog za otvaranje liste govornika/ca.
3. Nijedan predstavnik/ca se neće obratiti komisiji/povjerenstvu bez da mu/joj se dodijeli pravo da govori pred predsjedavajućima.

4. Na početku prvog zasjedanja, svi predstavnici/e će održati uvodni govor od maksimalno dvije/dva (2) minute/minuta.
5. Ako predstavnik/ca prekorači vrijeme predviđeno za govor, predsjedavajući/e će ih pozvati na red. Ova odluka nije predmet žalbe.
6. Predstavnici/e ne smiju prekidati govor/e drugih predstavnika/ca, osim kada se pozivaju na Tačku/Točku osobne/lične privilegije ili na Tačku/Točku reda. Sva ostala pitanja će se rješavati nakon završetka tekućeg govora predstavnika/ce.

PRAVILO 4: Pravo na odgovor

1. Predstavnik/ca čije je osobno/lično poštenje osporeno izjavom drugog predstavnika/ce tokom/tijekom formalne debate može podnijeti zahtjev za pravo na odgovor. Traženje prava na odgovor zbog opšteg/općeg neslaganja sa sadržajem govora drugog predstavnika/ce nije u redu.
2. Pravo na odgovor će se donijeti po nahođenju predsjedavajućih. Ova odluka nije predmet žalbe.
3. Da bi se zatražilo pravo na odgovor, predstavnik/ca će tokom/tijekom govora u tišini ustati, bez prekidanja trenutnog govornika/ce. Predstavnik/ca nastavlja stajati dok istog/istu predsjedavajući/e ne priznaju ili odbace pravo na odgovor.
4. Nijedno pravo na odgovor ne može biti pokrenuto dok trenutni govornik/ca koristi svoje pravo na odgovor.

PRAVILO 5: Moderirana debata

1. Moderirana debata je privremena promjena od formalne debate do moderirane neformalne debate.
2. Predstavnik/ca može signalizirati svoju želju da govori podizanjem svog plakata. Predsjedavajući/e će prepoznati govornike/ce uzimajući u obzir jednakost i dobro funkcioniranje komisije/povjerenstva. Odluka predsjedavajućih da priznaju određenog govornika/cu ne podliježe žalbi.
3. Zahtjev za **Prijedlogom za moderiranu debatu** može biti uveden od strane bilo kojeg predstavnika/ce nakon što je otvoren krug za tačke/točke i prijedloge.

4. Nakon podnošenja **Prijedloga za moderiranu debatu**, predstavnik/ca će navesti:
 - a. Temu predložene moderirane debate;
 - b. Ukupno vrijeme za predloženu moderiranu debatu (koje neće biti duže od dvadeset (20) minuta);
 - c. Vrijeme govora individualnog/e govornika/ce u predloženoj moderiranoj debati;
 - d. Temu Prijedloga za predloženu moderiranu debatu.
5. Predsjedavajući/e mogu predložiti prikladnije vrijeme trajanja debate i vrijeme trajanja govora individualnog/e predstavnika/ce.
6. Predsjedavajući/e mogu donijeti odluku o Prijedlogu za moderiranu debatu nevažećom. Ova odluka nije predmet žalbe.
7. Jednostavna većina je potrebna da bi prijedlog bio usvojen.
8. U slučaju da se predlaže više Prijedloga za moderiranu debatu, komisija/povjerenstvo će glasati/glasovati o njima krenuvši od najdisruptivnije ka najmanje disruptivnoj, prema ukupnom vremenu trajanja debate.
9. Ako ni jedan predstavnik/ca ne želi da govori, moderirana debate prestaje, a komisija/povjerenstvo se vraća na listu opštih/općih govornika.
10. Po isteku moderirane debate, ona se može produžiti podnošenjem **Prijedloga za produženje prethodne moderirane debate**. Ukupno vrijeme produženja ne smije biti duže od vremenskog okvira originalne moderirane debate. Predsjedavajući/e mogu predložiti prikladnije trajanje produženja ili u potpunosti odbaciti prijedlog. Vrijeme individualnog/e govornika/ce se ne može promijeniti. Produženje već produžene debate je nevažeće.

PRAVILO 6: Nemoderirana debata

1. Nemoderirana debata obustavlja formalnu debatu. Koristit će se za neformalne debate i pregovore, lobiranje interesa, rješavanje teških pitanja o temi na dnevnom redu i pisanje radnih dokumenata, završnih dokumenata i amandmana.
2. Predstavnic/e se mogu slobodno kretati u prostorijama komisije/povjerenstva i biti u interakciji, ali ne mogu napustiti prostorije komisije/povjerenstva bez prethodnog odobrenja predsjedavajućih.
3. Svaki predstavnik/ca može podnijeti Prijedlog za nemoderiranu debatu u bilo koje vrijeme kada predsjedavajući/e otvaraju krug za podnošenje prijedloga.

4. Predstavnik/ca koji predstavlja Prijedlog za nemoderiranu debatu mora odrediti svrhu nemoderirane debate i ukupno trajanje (koje neće biti duže od dvadeset (20) minuta).
5. Predsjedavajući/e mogu predložiti prikladniju dužinu ili vrijeme nemoderirane debate.
6. Predsjedavajući/e mogu donijeti odluku o prijedlogu za nemoderiranu debatu kao nevažeću. Ova odluka nije predmet žalbe.
7. Jednostavna većina je potrebna da bi prijedlog bio usvojen.
8. U slučaju da se predlaže više prijedloga za nemoderiranu debatu, komisija/povjerenstvo će glasati/glasovati o njima kako bi se išlo od one koje je najviše diruptivna ka onoj koja je najmanje diruptivna, prema ukupnom vremenu trajanja debate.
9. Nakon što istekne vrijeme nemoderirane debate, može se produžiti pokretanjem **Prijedloga za produženje prethodne nemoderirane debate**. Ukupno vrijeme produženja ne smije biti duže od vremenskog okvira originalne nemoderirane debate. Predsjedavajući/e mogu predložiti prikladnije trajanje produženja ili u potpunosti odbaciti Prijedlog. Produženje već produžene debate je nevažeće s obzirom da se debata može produžiti samo jednom.

PRAVILO 7: Suspenzija sastanka

1. Kada je otvoren krug za prijedloge, svaki predstavnik/ca može da podnese *Prijedlog za obustavu sastanka* u svrhu pauze.
2. Predstavnik/ca će odrediti vrijeme za ponovno sazivanje komisije/povjerenstva. Predsjedavajući/e mogu odbaciti ovaj prijedlog ili predložiti alternativno vrijeme za ponovno sastajanje. Ova odluka ne može biti predmet žalbe. Ovaj prijedlog se odmah stavlja na glasanje/glasovanje.
3. Predsedavajući/e mogu prekinuti sastanak po sopstvenom/vlastitom nahođenju. Takva odluka nije predmet žalbe.

PRAVILO 8: Tačke/Točke

1. Tačka/točka lične/osobne privilegije se može odnositi samo na ugodnost i dobrobit predstavnika/ca, podizanje istog ne može se odnositi na sadržaj bilo kojeg govora. Tačka/točka lične/osobne privilegije može prekinuti govor samo ako se govor ne čuje ili ako predstavnik/ca koji ga podiže doživljava akutnu nelagodnu koja ih sprečava da u potpunosti učestvuju u radu komisije/povjerenstva.
2. Tačka/točka reda se može pokrenuti ako predstavnik/ca smatra da se sjednica komisije/povjerenstva odvija na način suprotan ovim Pravilima. Predstavnik/ca će podići tačku/točku reda tako što će ustati i napraviti “T-znak” koristeći dlan svojih ruku i svoga plakat. Predsjedavajući/e će odmah priznati predstavnika/cu, a i odmah zatim će se donijeti odluka o tački/točki reda. Predstavnik/ca može prekidati govornika/ce sa tačkom/točkom reda. Rješenje se može postaviti samo u odnosu na proceduralna pitanja, kao što je nepravilna procedura, ona se nikada ne može odnositi na sadržaj govora.
3. **Tačka/točka proceduralne istrage** se može podnijeti kad god predstavnik/ca želi dobiti objašnjenja o proceduralnim pitanjima od predsjedavajućih. Ova tačka/točka se ne može podići tokom/tijekom govora i ako predsjedavajući/e utvrde da se procesna pitanja koriste za ometanje ili odlaganje pravilnog vođenja debate, predsjedavajući/e mogu odlučiti da sve tačke/tačke postupka moraju biti podnesene u pisanom obliku za određenom vremenskom periodu.

PRAVILO 9: Radni dokumenti

1. Radni dokumenti su neformalni, nezvanični/neslužbeni dokumenti koji pomažu predstavnicima/ama u njihovoj debati o temi. Oni ne moraju biti napisani u formatu nacрта zaključka.
2. Radni dokumenti moraju biti odobreni od strane predsjedavajućih da se distribuiraju i nazivaju radnim dokumentima u komisiji/povjerenstvu.
3. Radni dokument ne zahtijeva nikakve potpisnike/ce ili sponzore. Međutim, treba da sadrži ime predstavnika/ce ili predstavnika/câ koji su ga predložili/e.

PRAVILO 10: Nacrt zaključka

1. Dokument postaje Nacrt zaključka kada ga predsjedavajući/e odobre i priznaju isti kao takav. U tom cilju, mora se ispuniti nekoliko zahtjeva:
 - a. Dokument će imati traženi format
 - b. Dokument će imati potreban broj sponzora i potpisnika/ca. Predsjedavajući/e će odrediti potreban minimalni broj sponzora i potpisnika/ca;
 - c. Dokument ne smije sadržavati značajne greške;
 - d. Sadržaj dokumenta bit će relevantan za debatiranu temu.
2. Odluka o prihvatanju dokumenta kao zaključka o Nacrtu je diskreciono pravo predsjedavajućih i / ili generalnog sekretara/tajnika i ne podliježe žalbi.
3. Kada se Nacrt zaključka odobri, Sekretarijat/Tajništvo mu dodjeljuje broj i dostavlja ga komisiji/povjerenstvu. Tek nakon toga sponzor može predložiti da ga uvede.
4. Predsjedavajući/e mogu odrediti rok za podnošenje Nacrta zaključka. Svaki kasni podnesak neće biti prihvaćen. Takve odluke nisu predmet žalbe.

PRAVILO 11: Sponzori i Potpisnici/ce

1. Sponzori su glavni autori/ce dokumenta.
2. Potpisnici/ce su podrška ovog dokumenta. Potpisnici/ce nisu obavezni/obvezni da podrže Nacrt rezolucije tokom/tijekom postupka glasanja/glasovanja, već se samo slažu da podrže dokument da postane Nacrt zaključka.
3. Predsjedavajući/e će odrediti potrebni minimalni broj Sponzora i Potpisnika/ca za Nacrt zaključka o toj temi po vlastitom/spostvenom nahođenju. Takva odluka nije predmet žalbe.
4. Predstavnik/ca ne može biti i Sponzor i Potpisnik/ca datog dokumenta.
5. Predstavnic/e mogu dodati ili ukloniti svoje ime sa spiska/popisa Potpisnika/ca u bilo koje vrijeme tokom/tijekom debate prije uvođenja dokumenta. Ovaj zahtjev treba podnijeti u pisanoj formi predsjedavajućim.
6. Ako broj potrebnih Potpisnika/ca spada pod potrebni broj, predsjedavajući/e će ovu činjenicu objaviti komisiji/povjerenstvu, odmah odbacujući Nacrt zaključka koji se razmatra za odobrenje od strane predsjedavajućih.

PRAVILO 12: Uvođenje Nacrta ishodnog dokumenta

1. Nakon što su predsjedavajući/e odobrili Nacrt zaključka i podijelili isti komisiji/povjerenstvu, predsjedavajući/e će pozvati sponzora/e Nacrta zaključka tako što će isti pročitati na glas.
2. Nakon uvoda, sponzor/i će imati vrijeme da odgovore na pitanja pojašnjenja u vezi sa Nacrtom zaključka. Suštinske izjave u vezi sa Nacrtom završnog dokumenta neće biti u redu u ovoj fazi. Ukupno vrijeme dodijeljeno pitanjima ne smije biti duže od pet minuta. Sponzor/i ne mogu odbiti da odgovore.

PRAVILO 13: Izmjene i dopune

1. Predstavnicima/e mogu izmijeniti bilo koji Nacrt zaključka koji je uveden. Sve izmjene i dopune moraju biti odobrene od strane predsjedavajućih prije nego što budu uvedene.
2. Izmjene i dopune dostavljaju se predsjedavajućim u pisanoj formi, a precizne metode utvrđuju predsjedavajući/e.
3. Predsjedavajući/e mogu odrediti rok za podnošenje izmjena i dopuna. Svaki kasnija prijava neće biti prihvaćena. Takve odluke nisu predmet žalbe.
4. Izmjene i dopune amandmana su izvan reda.
5. Predsjedavajući/e će odrediti koji su dijelovi Nacrta zaključka otvoreni za proces izmjena. Takve odluke nisu predmet žalbe.
6. Predsjedavajući/e će ispraviti gramatičke, pravopisne i / ili greške u formatiranju bez glasanja/glasovanja. Konačne odluke o takvim ispravkama su na osnovu diskrecionog prava predsjedavajućih, a ne predmet žalbe.
7. Nakon usvajanja amandmana, predsjedavajući/e ga distribuiraju komisiji/povjerenstvu. Nakon raspodjele, predsjedavajući/e će pozvati sponzora/e da predstavi/e amandman. Sponzor/i neće imati više od dva/dvije (2) minuta/e da predstavi/e svoje amandmane.
8. Predsjedavajući/e će priznati do dva (2) govornika/ce za i do dva (2) govornika/ce protiv svakog amandmana. Nakon toga, komisija/povjerenstvo odmah stupa u proceduru glasanja/glasovanja o uvedenom amandmanu.

PRAVILO 14: Proceduralno i suštinsko glasanje/glasovanje

1. Ukoliko ovim Pravilnikom nije drugačije određeno, svako glasanje/glasovanje je proceduralno. Odluke komisije/povjerenstva o proceduralnim pitanjima donose se prostom/jednostavnom većinom. Svi predstavnici/ce glasaju/glasuju o proceduralnim pitanjima, a ni jedan predstavnik/ca se ne može uzdržati.

2. Suštinski glasovi smatraju se onima koji se odnose na Zaključak i Izmjene i dopune tj. amandmane. Tokom/tijekom suštinskih glasanja/glasovanja, predstavnici/e mogu glasati/glasovati ili „za“, „protiv“ ili „uzdržan“. Za suštinsko glasanje/glasovanje potrebna je kvalificirana većina.

PRAVILO 15: Procedure glasanja/glasovanja

1. Kada je lista općih/opštih govornika/ca iscrpljena ili predsjedavajući/e zatvaraju debatu, svi predloženi Nacrti zaključaka stavljaju se na glasanje/glasovanje redoslijedom kojim su uvedeni. Ako nije podnesen Nacrt zaključka, komisija/povjerenstvo će automatski preći na debatu o sljedećoj tački/točki dnevnog reda.
2. Tokom/tijekom suštinskog glasanja/glasovanja ne smiju se dijeliti poruke i ni jedan predstavnik/ca neće ulaziti ili izlaziti iz konferencijske sale. Neće biti prekida. Tačke/točke ili Prijedlozi se ne mogu podići, sa izuzetkom **Tačke/Točke reda** i **Tačke/Točke lične/osobne privilegije**. Svaki predstavnik/ca koji ometa proceduru glasanja/glasovanja bit će razriješen i stoga izbačen. Predsjedavajući/će mogu zatražiti da predstavnici/ce sklone svoje elektronske uređaje.
3. Nakon diskrecije predsjedavajućih, suštinsko glasanje/glasovanje o Nacrtu zaključka može se obaviti dijeljenjem glasova i glasanjem/glasovanjem za svaku pojedinu klauzulu odvojeno. U konačnom dokumentu ostaju samo klauzule koje primaju dovoljno podrške.
4. Glasanje/glasovanje se obično sprovodi dizanjem plakatu.

PRAVILO 16: Redoslijed proceduralnih prednosti

1. Više disruptivna Tačka/Točka ili Prijedlog će uvijek imati prednost nad manje disruptivnom Točkom/Tačkom ili Prijedlogom.
2. Tačke/Točke imaju prednost pred pravom na odgovor, koja ima prednost nad prijedlozima.
3. Tačke/Točke imaju sljedeću prednost:
 - a. Tačka/Točka lične/osobne privilegije;
 - b. Tačka/Točka reda;
 - c. Tačka/Točka proceduralne istrage.
4. Predlozi će imati sljedeću prednost:

-
- a. Prijedlog za obustavu sastanka;
 - b. Prijedlog za produženje neregulirane debate;
 - c. Prijedlog za produženje regulirane debate;
 - d. Prijedlog za nereguliranu debate;
 - e. Prijedlog za reguliranu debate;
 - f. Bilo koji drugi prijedlog.